

T.C.
AFYONKARAHİSAR VALİLİĞİ
İl Yazı İşleri Müdürlüğü

50
05
B1
75

ÇOK ACELE
01/06/2020

Sayı : 53299009-153-E.4716
Konu : Şehiriçi ve Şehirlerarası
Yolcu Taşımacılığı

AFYONKARAHİSAR TİCARET VE SANAYİ ODASI BAŞKANLIĞINA

- İlgi : a) Bakanlığımızın 23.03.2020 tarihli ve 5823 sayılı Genelgesi.
b) Bakanlığımızın 26.03.2020 tarihli ve 5899 sayılı Genelgesi.
c) Bakanlığımız İller İdaresi Genel Müdürlüğünün 01.06.2020 tarihli ve 8567 sayılı yazısı.

Bakanlığımız İller İdaresi Genel Müdürlüğünün "Şehiriçi ve Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığı" konulu ilgi (c) sayılı emir yazısı aşağıya çıkartılmıştır.

" Koronavirüs salgınının görüldüğü andan itibaren, Sağlık Bakanlığı ve Bilim Kurulunun önerileri, Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatları doğrultusunda; salgının/bulaşın toplum sağlığı ve kamu düzeni açısından oluşturduğu riski yönetme, sosyal izolasyonu temin, sosyal mesafeyi koruma ve salgının/bulaşın yayılım hızını kontrol altında tutma amacıyla birçok tedbir kararı alınarak uygulamaya geçirilmiştir.

İlgi (a) Genelgemiz ile tüm şehiriçi çalışan toplu taşıma araçlarında araç ruhsatında belirtilen yolcu taşıma kapasitesinin %50'si oranında yolcu kabul edileceği ve araç içindeki yolcuların oturma şeklinin yolcuların birbirleriyle temasını engelleyecek şekilde olacağı, ilgi (b) Genelgemizde personel ve işçi servislerinin de bu kurala tabi olmaları yönünde Valiliklerimize talimat verilmişti.

Gelinen aşamada kontrollü sosyal hayat sürecine geçilmiş ve Sağlık Bakanlığı Koronavirüs Bilim Kurulu tarafından Ek 1'deki "**Kent İçi Ulaşım Araçları (Minibüsler, Dolmuşlar, Halk Otobüsleri, Belediye Otobüsleri ve Diğerleri) ile ilgili alınması gereken önlemler**", Ek 2'deki "**Personel Servis Araçlarıyla İlgili Alınması Gereken Önlemler**", ve Ek 3'deki "**Karayolu Taşımacılığı, Demiryolu Taşımacılığı, Denizyolu Yolcu Taşımacılığı ile İlgili Alınması Gereken Önlemler**" adıyla şehiriçi ve şehirlerarası yolcu taşımacılığına ilişkin rehberler yayınlanmıştır.

Bu kapsamda;

*Bu belge elektronik imzalıdır. imzalı suretinin aslını görmek için <https://www.e-icisleri.gov.tr/EvrakDogrulama> adresine girerek (KBueRw-7+ZGuz-VPr53A-jblcdW-IyuYr5ky) kodunu yazınız.

Bursalı Mah. Dervişpaşa Cad. No:10 Afyonkarahisar
Telefon No: (272)213 44 58 Dahili: 1201 - 1206 Faks No: (272)214 07 59
e-Posta: yazisleri@afyonkarahisar.gov.tr İnternet Adresi: <https://www.afyonkarahisar.gov.tr>

İmza
Mustafa Demirsoy
Şef

a) İlgi (a) Genelgemiz ile tüm şehir içi çalışan toplu taşıma araçlarında ve personel servislerinde araç ruhsatında belirtilen yolcu taşıma kapasitesinin %50'si oranında yolcu kabul edileceği yönündeki talimatımızın yürürlükten kaldırılması,

b) Şehir içi ve şehirlerarası yolcu taşımacılığında uygulamanın Sağlık Bakanlığı Koronavirüs Bilim Kurulu tarafından hazırlanan ekte gönderilen rehberler doğrultusunda gerçekleştirilmesi,

c) Ek-1'deki Kent İçi Ulaşım Araçları (Minibüsler, Dolmuşlar, Halk Otobüsleri, Belediye Otobüsleri ve Diğerleri) ile İlgili Alınması Gereken Önlemlerin "14.2-Yolcular İçin Alınması Gereken Önlemler" başlıklı kısmının 4 üncü fıkrasının "**Araçlara koltuk sayısı kadar müşteri alınabilir, ayakta yolcu alınmamalıdır. Karşılıklı dörtlü koltukların iki koltuğu kullanılmalı, yüz yüze gelinmeyecek şekilde çapraz olarak oturulmalıdır. Farklı özelliği veya niteliği olan diğer araçlarda oturma kuralları ve sosyal mesafeye göre düzenleme yapılmalıdır.**" hükmünün uygulanması kapsamında madde metnindeki "**Farklı özelliği veya niteliği olan diğer araçlarda oturma kuralları ve sosyal mesafeye göre düzenleme yapılmalıdır.**" istisnasına ilişkin uygulamanın ise il/ilçelerdeki toplu taşıma hatlarının niteliği (metro, metrobüs, tramvay vb.), toplu taşıma için kullanılan araçlarının niteliği (ayakta ve oturarak yolcu taşıma kapasiteleri), ayakta yolcu taşımaya uygun araçların toplam taşımadaki oranı ve benzeri hususlar göz önünde bulundurularak ayakta yolcu taşınıp taşınamayacağı, ayakta yolcu taşıma ağırlıklı toplu taşıma araçlarında (metro, metrobüs, körüklü otobüs vb.) güvenli mesafe kurallarına uymak koşulu hangi oranda/sayıda ayakta yolcu alınabileceğinin İl ve İlçe Hıfzıssıhha Kurullarınca alınacak kararlar ve konulacak kurallar doğrultusunda belirlenmesi,

hususlarına ilişkin Vali/Kaymakamlarca Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 27 nci ve 72 nci maddeleri uyarınca gerekli kararların ivedilikle alınması, uygulamada herhangi bir aksaklığa meydan verilmemesi ve mağduriyete neden olunmaması, alınan kararlara uymayan vatandaşlara Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 282 nci maddesi gereğince idari para cezası verilmesi, aykırılığın durumuna göre Kanunun ilgili maddeleri gereğince işlem yapılması, konusu suç teşkil eden davranışlara ilişkin Türk Ceza Kanununun 195 inci maddesi kapsamında gerekli adli işlemlerin başlatılması" denilmektedir.

Bilgi ve gereğini önemle arz ve rica ederim.

Mustafa TUTULMAZ
Vali

Ek:

- 1- İlgi (c) Yazı Eki-1
- 2- İlgi (c) Yazı Eki-2
- 3- İlgi (c) Yazı Eki-3

Dağıtım:

Afyonkarahisar Belediye Başkanlığına
Vali Yardımcılarına

*Bu belge elektronik imzalıdır. imzalı suretinin aslını görmek için <https://www.e-icisleri.gov.tr/EvrakDogrulama> adresine girerek {K8ueRw-7+ZGuz-VPr53A-jblddW-IyuYr5ky} kodunu yazınız.

17 İlçe Kaymakamlığına
Kamu Kurum ve Kuruluşlarına
Afyonkarahisar Seyahat İzin Kurulu Başkanlığına
Vefa Sosyal Destek Grubu
Merkeze Bağlı Belde Belediye Başkanlıklarına
Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığına
Afyonkarahisar Şoförler ve Otomobilciler Odasına

*Bu belge elektronik imzalıdır. imzalı suretinin aslını görmek için <https://www.e-icisleri.gov.tr/EvrakDogrulama> adresine girerek {K8ueRw-7+ZGuz-VPr53A-jblddW-IyuYr5ky} kodunu yazınız.

Burmali Mah. Dervişpaşa Cad. No:10 Afyonkarahisar
Telefon No: (272)213 44 58 Dahili: 1201 - 1206 Faks No: (272)214 07 59
e-Posta: yazisleri@afyonkarahisar.gov.tr İnternet Adresi: <https://www.afyonkarahisar.gov.tr>

Bilgi için: Hamza MEMİŞ
Teknisyen
Telefon No:

14. KENT İÇİ ULAŞIM ARAÇLARI (MİNİBÜSLER, DOLMUŞLAR, HALK OTOBÜSLERİ, BELEDİYE OTOBÜSLERİ VE DİĞERLERİ) İLE İLGİLİ ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

Minibüsler, dolmuşlar, halk otobüsleri, belediye otobüsleri toplu ulaşım araçları olduğu için COVID-19 salgınının yayılması açısından özellik arz eder. Bu sebeple aşağıdaki önlemler alınmalıdır. Araç içine COVID-19 ile ilgili uyulması gereken kurallar görünür bir şekilde asılmalı ve şoför ve yolcuların bu kurallara uyması sağlanmalıdır. Araçlarda giriş kapısının yanına el antiseptiği konulmalıdır.

14.1. Şoförler İçin Alınması Gereken Önlemler

- » Şoförler ilgili meslek odası/birlikleri tarafından COVID-19 hakkında bilgilendirilmelidir.
- » COVID-19 ile uyumlu belirtileri (ateş, öksürük, burun akıntısı, nefes darlığı vb.) olan şoförler çalışmamalı, sağlık kurumuna gitmelidir.
- » Şoförler, son duraklarda sıra beklerken sosyal mesafe kuralına uymalıdır.
- » Şoförler, kişisel hijyen kurallarına uygun şekilde hareket etmeli ve aracın içinde mutlaka maske kullanmalıdır. Yolcularla arasında şeffaf kabin olanlarda şoför maske takmayabilir.
- » Maskeler nemlenmesi durumunda değiştirilmelidir. Maskeler çıkarılırken lastiklerinden tutulmalı, maskelerin dış yüzeyine dokunulmamalı, maskeler tekrar lastiklerinden tutularak takılmalıdır. Kullanılmış maskeler ağız bağlı çöp torbasına atılmalıdır. Maske değiştirme söz konusu ise el antiseptiği kullanılmalıdır.
- » Bu araçlarda ücret ödemesi sırasında el temasını azaltmak için bir kutu içinde para alışverişi sağlanmalıdır.
- » Şoförler için kapalı dinlenme alanı olan duraklarda, ticari taksi duraklarında alınması gereken önlemlere uyulmalıdır.

14.2. Yolcular İçin Alınması Gereken Önlemler

- » Yolcular beklerken sosyal mesafe kuralına uymalıdır.
- » Yolcular araçlara binerken ve inerken sosyal mesafe kuralına uymalıdır.
- » Araca binen tüm müşteriler maske takmalı ve yolculuk boyunca çıkarmamalıdır. Maske takmayan yolcular araçlara alınmamalıdır.
- » Araçlara koltuk sayısı kadar müşteri alınabilir, ayakta yolcu alınmamalıdır.

Karşılıklı dörtlü koltukların iki koltuğu kullanılmalđ, yüz yüze gelinmeyecek şekilde çapraz olarak oturulmalđdır. Farklı özelliği veya niteliği olan diğer araçlarda oturma kuralları ve sosyal mesafeye göre düzenleme yapılmalđdır.

- » Araçlarda gün içerisinde araca binen her müşterinin kullanımına yetecek ölçüde alkol bazlı el antiseptiği veya en az %70'lik alkol içeren kolonya bulundurulmalđ, müşteri araca bindiği anda alkol bazlı el antiseptiği veya kolonya kullanmalđdır.
- » COVID-19 ile uyumlu belirtileri (ateş, öksürük, burun akıntısı, nefes darlığı vb.) olan müşteriler araçlara alınmamalı, sağlık kurumuna yönlendirilmelidir.
- » Damlacık oluşturması nedeniyle araç içinde konuşulmamalı ve bağırılmamalıdır.
- » Araçlarda bir mecburiyet olmadıkça su dahil içecek ve yiyecek kullanılmamalıdır.

14.3. Araçlarda Havalandırma, Temizlik ve Dezenfeksiyon

- » Araçlarda klimanın iç hava sirkülasyon düğmesi kapalı olmalđdır.
- » Araçların klima hava filtre bakımı düzenli olarak yaptırılmalđdır.
- » Araçlarda pencereler uygun olan her fırsatta açılarak, minibüs i havasının temizlenmesi sađlanmalđdır.
- » Araçların genel i temizliği gün sonunda su ve deterjan ile yapılmalđdır.
- » Aracın i yüzeyi su ve deterjanlı bez kullanılarak silinmelidir.
- » Her ilk ve son durak arasındaki sefer tamamlandığında sık dokunulan yüzeyler (kapı kolları, kol dayama/kolçaklar, tutacaklar, cam açma düğmeleri, emniyet kemeri tokaları)  nce su ve deterjanlı bezle silinmeli, daha sonra da 1/100 oranında sulandırılmış çamaşır suyu veya en az %70'lik alkol ile dezenfekte edilmelidir. Bu amaçla Sağlık Bakanlığı tarafından ruhsatlandırılmış dezenfektan kullanılabilir. Araç temizlenirken kapılar ve pencereler açık kalmalıdır. Temizlik yolcu olmadığı durumlarda yapılmalı ve dezenfeksiyon yapıldıktan sonra bir dakika beklenip havalandırılmalđdır.

28. PERSONEL SERVİS ARAÇLARIYLA İLGİLİ ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

Servisler toplu ulaşım araçları olduğu için COVID-19 salgınının yayılması açısından özellik arz eder. Servis şoförleri işveren tarafından COVID -19 hakkında bilgilendirilmelidir. Araç içine COVID-19 ile ilgili uyulması gereken kurallar görünür bir şekilde asılmalı ve şoför ve yolcuların bu kurallara uyması sağlanmalıdır. Araçlarda giriş kapısının yanına el antiseptiği konulmalıdır.

Aşağıdaki önlemler alınmalıdır;

28.1. Şoförler İçin Alınması Gereken Önlemler

- » Servis şoförleri, kişisel hijyen kurallarına uygun şekilde hareket etmeli ve aracın içinde mutlaka tıbbi maske kullanmalıdır.
- » Maskeler nemlendiğinde değiştirilmelidir. Maskeler çıkarılırken lastiklerinden tutulmalı, maskelerin dış yüzeyine dokunulmamalı, yeni maske yine lastiklerinden tutularak takılmalıdır. Kullanılmış maskeler ağız bağlı çöp torbasına atılmalıdır. Maske değiştirme söz konusu ise el antiseptiği kullanılmalıdır.
- » Mümkünse servisin şoför koltuğu yolculardan uygun malzeme ile ayrılmalıdır.

28.2. Yolcular İçin Alınması Gereken Önlemler

- » Yolcular servise binerken ve inerken sosyal mesafe (>1 metre) kuralına uygun davranmalıdır. Sosyal mesafe kuralının bozulmaması için önlemler alınmalıdır.
- » Yolcular, servise binmeden el antiseptiği veya en az %70'lik alkol içeren kolonya kullanmalıdır.
- » COVID-19 ile uyumlu belirtileri (ateş, öksürük, burun akıntısı, nefes darlığı vb.) olanların tıbbi maske takması sağlanmalı, servise alınmamalı ve işveren bilgilendirilerek sağlık merkezine yönlendirilmelidir.
- » Servise binen tüm yolcular maske takmalı ve yolculuk boyunca çıkarmamalıdır.
- » Servise binen yolcular servise alınma sıralarına göre cam kenarlarından başlanarak, arkadan öne doğru, her gün aynı koltuklara oturtulmalıdır.
- » Servislerde koltuk numarası verilerek oturma listesi oluşturulmalı, bu liste serviste görünür bir yerde asılı olmalıdır.

- » Damlacık oluşturması nedeniyle servis içinde konuşulmamalı ve bağırılmamalıdır.
- » Serviste bir mecburiyet olmadıkça su dahil içecek ve yiyecek kullanılmamalıdır.

28.3. Servislerde Havalandırma, Temizlik ve Dezenfeksiyon

- » Klimanın iç hava sirkülasyon düğmesi kapalı olmalıdır.
- » Servis araçlarının klima hava filtre bakımı düzenli olarak yapılmalıdır.
- » Servislerde pencereler uygun olan her fırsatta açılarak servisin iç havasının temizlenmesi sağlanmalıdır.
- » Servisin genel iç temizliği gün sonunda su ve deterjan ile yapılmalıdır. Servisin temizliği yapılırken eldiven takılmalı, temizlik süresince eller yüze temas etmemeli ve temizlik bitiminde eldivenler kapaklı çöp kutularına ya da çöp torbalarına atılmalıdır.
- » Aracın iç yüzeyi su ve deterjanlı bez kullanılarak silinmelidir.
- » Her servis turu tamamlandıktan sonra sık dokunulan yüzeyler (kapı kolları, kol dayama/kolçaklar, tutacaklar, cam açma düğmeleri, emniyet kemeri tokaları) önce su ve deterjanlı bezle silinmeli, daha sonra da 1/100 oranında sulandırılmış çamaşır suyu veya %70'lik alkol ile dezenfekte edilmelidir. Bu amaçla Sağlık Bakanlığı ruhsatlı dezenfektanlar da kullanılabilir. Temizlik yolcu olmadığı durumlarda yapılmalı ve sonrasında bir dakika beklenip havalandırılmalıdır.

32. KARAYOLU TAŞIMACILIĞI, DEMİRYOLU TAŞIMACILIĞI, DENİZYOLU YOLCU TAŞIMACILIĞI İLE İLGİLİ ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

Ülkemizde COVID-19 salgınının kontrolünde yeni normal dönem kapsamında karayolu, demiryolu, deniz ve havayolu yolcu taşımacılığı ile ilgili alınması gereken önlemler şöyledir:

32.1. Alınması Gereken Genel Önlemler

- » Araç içine COVID-19 ile ilgili uyulması gereken kurallar görünür bir şekilde asılmalı ve aracı kullananlar ve yolcuların bu kurallara uyması sağlanmalıdır. Terminaller ve araçlarda COVID-19 ile ilgili önlemlere ait anonslar yapılmalıdır.
- » Araçlarda giriş kapısının yanına el antiseptiği konulmalıdır.
- » Çalışan personelin COVID-19'un bulaşma yolları ve korunma önlemleri hususunda bilgilenebilmesi sağlanmalıdır. Personeller ile kaygıları, korkuları ve duyguları hakkında konuşulmalı ve personeller rahatlatılmalıdır.
- » Bilet satış ofislerinde, yazıhanelerde, yönetimde çalışan personellerle eğer mümkünse yüz yüze toplantılar veya etkinlikler sınırlandırılmalı yerlerine telekonferanslar veya çevirim içi etkinlikler konulmalı, yüz yüze toplantılar veya etkinlikler yapılacaksa da daha az sayıda kişinin katılımı sağlanmalıdır.
- » Terminaller, metro istasyonları, limanlar vb alanlardaki kafe ve restoranlarda T.C. Sağlık Bakanlığının "COVID-19 kapsamında kafe ve restoranlarda alınacaklar önlemler" rehberinde bulunan kurallara uyulmalıdır.
- » Bu araçlara binmeden görünür bir yere asılmış olan, içeride uyulması beklenen kuralları açıklayan bilgilendirme okunmalı ve belirtilen kurallara uyulmalıdır. Bu bilgilendirme içerisinde ateş, öksürük, burun akıntısı, solunum sıkıntısı gibi belirtileri ile COVID-19 temaslı olan ve COVID-19 tanısı alan personel ve yolcuların binmemeleri uyarısı yer almalıdır.
- » Araçlara biniş, iniş ve yolculuk süresince maske kullanımı sağlanmalıdır.
- » Yolculuk süresince ateş, öksürük, burun akıntısı, solunum sıkıntısı belirtileri gelişen çalışanlar diğer personelden ve varsa yolculardan ayrı bir bölümde izolasyona alınmalı ve tıbbi maske takılarak COVID-19 yönünden değerlendirilmek üzere sağlık kurumuna yönlendirilmelidir.
- » COVID-19 şikayetleri olan, tanısı ve tedavisi tamamlanan veya temaslı olan çalışanlar Sağlık Bakanlığı COVID-19 Rehberindeki kurallara göre

yönetilmelidir. (<https://covid19bilgi.saglik.gov.tr>)

- » Seyahatten dönüşte COVID-19 belirtileri açısından kendilerini takip etmeli ve bu süreçte herhangi bir belirti çıktığında Sağlık Bakanlığı Rehberleri takip edilmelidir. (<https://covid19bilgi.saglik.gov.tr>)

32.2. Ortam Düzenlenmesi, Temizlenmesi, Dezenfeksiyonu, Havalandırılması ile İlgili Önlemler

- » Tüm araçlarda şüpheli COVID-19 vakaları için koltuk ayrılmalıdır. Örn. Uzun mesafeye gidecek yolcu otobüslerinde en arka sıra, trenlerde orta vagona arka iki sıra (veya kapalı olan yemek vagonları bu amaçla kullanılabilir) vb.
- » Bu araçlarda her gün düzenli olarak temizlik yapılmalıdır. Sık kullanılan alan ve malzemeler daha sık temizlenmelidir. Araçların temizliği yolcu kullanımlarından sonra, diğer yolculara hizmet vermeden önce, sefer aralarında uygun şekilde yapılmalıdır.
- » Temizlikte özellikle sık dokunulan yüzeylerin (merdiven, tirabzanları, korkuluk, kapı kolları, masa yüzeyleri, tutunma yerleri vb.) temizliğine dikkat edilmelidir.
- » Ulaşım araçları için üretici firmanın önerdiği deterjan ve dezenfektanlar var ise bunlar da temizlikte kullanılabilir.
- » Eğer özel bir öneri yok ise bu amaçla, su ve deterjanla temizlik sonrası dezenfeksiyon için 1/100 sulandırılmış (5 litre suya 1/2 çay bardağı) çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) kullanılabilir. Klor bileşikleri yüzeylerde korozyon oluşturabilir. Dayanıklı yüzeyler için kullanılması önerilen bir dezenfektandır. Tuvalet dezenfeksiyonu için 1/10 sulandırılmış çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) kullanılmalıdır.
- » T.C. Sağlık Bakanlığı onaylı dezenfektanlar kullanılabilir
- » Klor bileşiklerinin uygun olmadığı dijital aletler, telefon ve diğer cihaz yüzeyleri %70'lik alkolle silinerek dezenfeksiyon sağlanmalıdır.
- » Temizlik bezleri kullanım alanına göre ayrılmalı ve her kullanım sonrası uygun şekilde temizlenmelidir. Yıkatabilen, tekrar kullanılan temizlik malzemelerinin 60°C'de yıkanması önerilir.
- » Temizlik yapan personelin tıbbi maske ve eldiven kullanması sağlanmalıdır. Temizlik sonrasında personel maske ve eldivenlerini çıkarıp çöp kutusuna atmalı, ellerini en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkamalıdır.
- » Mola yerleri, istasyonlar, dinlenme tesisleri vb. yerlerdeki tuvaletlere ve

araçta bulunan tuvaletlere el yıkama ve maske kullanımı ile ilgili afişler asılmalıdır. Tuvaletlere tek kullanımlık kâğıt havlu ve tuvalet kağıdı konulmalıdır. Tuvalet ve lavabo girişlerinde el antiseptiği bulunmalıdır. Kapı kolları ile temas etmeden önce ve sonra el antiseptiği kullanılmalıdır. Tuvaletlerde sıvı sabun bulundurulmalı ve devamlılığı sağlanmalıdır. Antiseptik içeren sabuna gerek yoktur.

- » Kusma, kanama vb. gibi durumlar nedeniyle yüzeylerin kan ya da vücut sıvısı ile kontaminasyonu durumunda eldiven takılarak kâğıt havlu ile kirli yüzey temizlendikten sonra 1/10 sulandırılmış çamaşır suyu dökülerek 5 dakika beklenmelidir. Daha sonra kirlenen yüzey paspaslanmalıdır. Kullanılan eldiven, kâğıt havlu veya bezler çift poşetlenerek atık kutusuna atılmalıdır. Çamaşır suyundan etkilenebilecek yüzeylerde eldiven takılarak kâğıt havlu ile kirli yüzey temizlendikten sonra %70'lik alkol dökülüp en az 1 dakika kuruması beklendikten sonra rutin temizlik yapılmalıdır.
- » Mümkünse seyahat sürecinde de araçta pencereler açılarak havalandırılmalıdır.
- » Dış ortamdan temiz hava alan havalandırma sistemleri kullanılmalı, havalandırma sistemlerinin bakımı ve filtre değişimleri üretici firma önerileri doğrultusunda yapılmalıdır. Araç içi sık sık havalandırılmalıdır.
- » Araçlar yolcu kullanımlarından sonra diğer yolculara hizmet verilmeden önce sefer aralarında uygun bir şekilde temiz hava ile havalandırılmalıdır.
- » Ayrıca şehirler arası otobüs, tren vb. yolculuklarda daha sık mola verilerek otobüsün 15 dakika havalandırılması sağlanabilir.
- » Otobüslerde yedek şoförlerin uyuma alanının havalandırması her şoför değişimi öncesi 15 dakika temiz hava akımı sağlayacak şekilde yapılmalıdır. Bu alan su ve sabun/deterjanla temizlenmeli ve havalandırıldıktan sonra kullanılmalıdır. Burada kullanılan malzeme kişiye özel olmalıdır.
- » Bilet satışı veya ulaşım kartı bakiye yükleme için mümkünse mobil uygulamalar veya kredi kartları kullanılmalıdır. Yolcular ödeme terminalini kullanır ve dokunurlarsa hemen arkasından %70'lik alkol ile temizlenmelidir.

32.3. Çalışanlara Yönelik Alınması Gereken Önlemler

- » COVID-19 temaslı takibinin yapılabilmesi için çalışanların çalışma düzenleri kaydedilmelidir.
- » Çalışanların el hijyenine dikkat etmesi sağlanmalıdır. El hijyenini sağlamak

- için, eller en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkanmalı, su ve sabunun olmadığı durumlarda alkol bazlı el antiseptiği kullanılmalıdır. Antiseptik içeren sabun kullanmaya gerek yoktur, normal sabun yeterlidir.
- » Çalışanlar (yardımcı personel, muavin vb.) kuralına uygun maske takmalı, maske nemlendikçe ya da kirlendikçe değiştirilmeli. değiştirilmesi öncesinde ve sonrasında el antiseptiği kullanılmalıdır.
 - » Eldiven kullanımı yalancı güven hissi oluşturarak COVID-19 bulaşma riskini arttırabileceği için kullanılmamalıdır.
 - » Makinist, şoför, kaplan gibi aracı kullanan çalışanlar araca biniş ve inişlerinde maske takmalıdır. Seyahat sürecinde araçta oturdukları alan yolculardan ayrı ise maske takmayabilirler. Araç sürücüleri, trenlerde makinist odası, otobüslerde şoför mahallini yolculardan ayıran şeffaf bir ayırım/bariyer (görüntüyü etkilemeyen, kaza durumunda kişiye zarar vermeyen malzemedir, acil bir durumda diğer personelin şoförle irtibatını sağlayacak fermuarlı, naylon vb. benzeri bir malzeme) vb. olursa bulaşma riski olmayacağından maske takmayabilirler.
 - » Çalışanlar araca bindiklerinde alkol bazlı el antiseptiği veya en az %70'lik alkol içeren kolonya kullanılmalıdır.
 - » Çalışanlar dinlenme zamanlarında en az 1 metrelik sosyal mesafeyi korumalı ve maske takmayı sürdürmelidir.

32.4. Yolculara Yönelik Alınması Gereken Önlemler

- » COVID-19 temaslı takibinin yapılabilmesi için şehirler arası seyahatlerde yolcuların isimleri, iletişim bilgileri kaydedilmelidir.
- » Terminallerde, metro istasyonlarında, peronlarda vb yolcular, aralarında sosyal mesafe kurallarına dikkat ederek (en az 1 metre aralıklarla) düzenli sıra oluşturmalıdır. Kalabalık oluşturmamaya özen gösterilmelidir.
- » Yolcular, araca sıra ile sosyal mesafe kurallarına (en az 1 metre) uyararak binmelidir ve araç içerisinde sosyal mesafe kurallarına uymaya özen göstermelidir.
- » Ateş, öksürük, burun akıntısı, solunum sıkıntısı belirtileri olan, COVID-19 tanısı alan veya temaslı olan araca alınmamalıdır. Tıbbi maske takılarak sağlık kurumuna yönlendirilmelidir.
- » El hijyenini sağlamak için, eller en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkanmalı, su ve sabunun olmadığı durumlarda alkol bazlı el antiseptiği

kullanılmalıdır. Antiseptik içeren sabun kullanmaya gerek yoktur, normal sabun yeterlidir.

- » Yolcular seyahat boyunca kuralına uygun maske takmalı, maske nemlendikçe ya da kirlendikçe değiştirilmeli, değiştirilmesi öncesinde ve sonrasında el antiseptiği kullanılmalıdır.
- » Yolcular araca bindiklerinde alkol bazlı el antiseptiği veya en az %70'lik alkol içeren kolonya kullanılmalıdır.
- » Oturma düzeni genel olarak kişiler arasında en az 1 metre mesafe olacak şekilde yapılmalıdır. Oturma düzeni yüz yüze gelecek şekilde karşılıklı olmamalı, çapraz oturma olmalıdır. Tekli koltuk ve koridordan sonra ikili koltuk olan araçlarda tekli koltuğa bir kişi, ikili koltuğa pencere kenarına bir kişi oturması sağlanarak sosyal mesafe korunmalıdır.
- » 4 kişilik kompartmanlarda ve pullman bölümlerinde anne, baba ve çocuklardan oluşan ailenin bir arada oturmasına müsaade edilir. Aynı hanede yaşayan erişkin kişiler ise sosyal mesafe korunarak 2 kişi olacak şekilde yolculuk edebilir. Diğer durumlarda kompartmanlarda tek kişi yolculuk etmelidir.
- » Bakıma ihtiyacı olan kişilerin ve çocukların aileleri ile seyahati sırasında sosyal mesafe şartı aranmamalıdır.
- » Yolcuların çalışanlarla temasının minimum olmasına özen gösterilmelidir.
- » Kısa süreli (2 saat) seyahatlerde su dışında bir şey yeme içme yapılmamalıdır.
- » Trenlerde yemek vagonu kapalı olmalıdır.
- » Uzun seyahatlerde (2 saatin üzerinde) ambalajlı kumanya şeklinde yiyecek içecek servisi yapılabilir. Su/çay/kahve içilirken, maske çıkarılacağı için mesafe en az 1 metre olacak şekilde (tercihen 2 metre) oturma ve/veya yeme-içme düzenlemesi yapılmalıdır. Yeme içme öncesi ve sonrası kişisel hijyen kurallarının uygulanmasına imkan veren düzenlemeler yapılmalıdır. Baharat, kürdan, tuz, kaşık, çatal, bıçak, bardak vb. malzemelerin tek kullanımlık olacak şekilde sunulması sağlanmalıdır. İkramların dağıtımı sırasında kişisel hijyen kurallarına uyulmalı ve maske takılmalıdır.
- » Yolcular birbirine yiyecek içecek ikramı yapmamalıdır.
- » Kulaklık dağıtımı yapılacaksa kişiye özel olmalı ya da yolcular kendilerine ait kulaklıkları getirmelidir.